

Den profetiske dimensjon i Bibelen – og i den kristne menighet i dag

a) Innledende bemerkninger

Det er et omfattende tema vi skal gi oss i kast med i dag. Og det interessante er at det er et tema som i de siste 20-30 år er blitt aktualisert både på grasrotplan i mange kristne menigheter og kirkesamfunn, og i den såkalte vitenskapelige eller akademiske bibelforskning. Jeg skal ikke si så mye om det siste tema, men kan nevne at det er et forbausende antall akademiske avhandlinger og artikler som siden 70 tallet er skrevet om det profetiske aspekt i NT. Og mange av disse akademiske teologer utfordrer faktisk kirken i dag til å ta på alvor, på en ny måte, dette som var så viktig i de første kristne menigheter.

I min gjennomgåelse her i dag kommer jeg i den første delen til å vektlegge forståelsen av den profetiske dimensjon i de bibelske tekster. Det er nemlig mitt klare inntrykk at mye av diskusjonen om den profetiske gave i dag, har for lite kontakt med det bibelske materiale. Men vi skal også bruke god tid til å arbeide med den profetiske dimensjon i menigheten i dag. Utfra et visst kritisk perspektiv, ja. Men også for å oppmuntre til en større åpenhet, og kanskje mer frimodig praksis, på dette område. ”For dere kan alle tale profetisk, ” skriver apostelen til menigheten i Korint (1 Kor 14,31).

Hva betyr det for din og min tjeneste i dag?

b) Forventninger om Åndens komme i NT's samtid

Det synes å ha vært en hovedoppfatning i jødedommen på nytestamentlig tid at Guds Ånd var veket fra Israel. Vi finner i tradisjonslitteraturen utsagn som dette, ”Etter at Haggai, Sakarja og Maleaki, de siste profeter, døde så vek DHÅ fra Israel” (Tos Sot 13,2). Muligens ikke et enerådende syn, men går ikke inn på den diskusjonen.

På den annen side finnes det klare vitnesbyrd om at det i jødedommen rundt tiden for Jesu komme, forelå forventninger om at Messias-tiden skulle bli en ny Åndens tidsalder. Og det forventes at Ånden særlig skal manifestere seg, eller virke, på to områder:

Ånden skal rense Guds folk til en ny og hellig livsvandel, og

Ånden skal på ny gjøre den profetiske dimensjon virksom i Israel

Når det gjelder det første punkt her er det særlig profetien i Esek 36,25ff, som danner et viktig bakgrunnsmateriale, og det er særlig i Qumrantekstene denne tanken om en etisk renselse ved Ånden i endetiden er reflektert (Sektregelen, 1 QS IV, 20-23). Jeg kommer ikke til å forfølge dette tema her i dag, men det er meget interessant å se hvordan dette perspektiv Åndens betydning for det etiske liv er reflektert i NT. Et meget aktuelt tema (Efeserbrevet).

Vi skal her konsentrere oss om det profetiske perspektiv, forventningen om at den profetiske Ånd igjen skulle bli virksom i Israel. Vitnesbyrd om dette finne særlig i den rabbiniske litteratur, og et viktig utsagn lyder; ”Gud sa, i denne tidsalder er det bare noen som har profetert, men i den kommende tidsalder vil alle israellitter bli profeter”, og så siteres Joel 3,1 (Num Rabba 180c).

Riktignok står vi her, som i alt arbeide med rabbiniske tekster, overfor vanskelige daterings problemer, men det synes å være forholdsvis bred enighet om at denne forventning har vært levende i den nytestamentlige samtid.

Den måten Joel 3 anvendes i Apg for å forklare det som er skjedd på pinsedag peker også klart i denne retning.

Endetiden, Messiasstiden, skulle altså ikke bare bli en tid hvor den profetiske Ånd igjen er virksom blant Guds folk, men en tid hvor det ble forventet at denne Ånd skulle virke i en mye større bredde og fylde enn tidligere.

c) *Til forståelsen av den profetiske dimensjon i GT*

Det er dristig å forsøke å si noe helt kort om dette, men jeg understreker at det her bare er delaspesker som berøres.

Det synes å være dekning for å si at det er den profetiske dimensjon som særlig står i sentrum for Guds Ånds virke i GT. En jødisk forsker formulerer det slik, ” In O.T. literature, prophecy is the crowning manifestation of the Spirit of God in man” (I: Abelson HP 88) (I den gtlige litteratur er profeti selve kronen på Guds Ånds manifestasjon hos mennesker).

Dette synes å være klart i tekster som 1 Sam 10,5-12 (Om Saul som profet), 2 Kongeb 2 (Om Elia og Elisha) og ikke minst i 4 Mos 11,25-29.

At Ånden bare i liten grad nevnes i sammenheng med de store skriftprofetens virke er en gåte for bibelforskningen (Kronholm) som vi her ikke går inn på. Imidlertid kalles profeten i Hos 9,7 for `Åndens mann`, og i Mika 3,8 tales det om at det er Åndens styrke som setter profeten i stand til å tale.

Hos Esekiel og i siste del av Jesajaboken finner vi også en rekke utsagn om Ånden, og særlig i tekstene om Herrens tjener ser vi nettopp at det er Herrens Ånd som setter ham i stand til å forkynne frelsens budskap, Jes 42,1; 61,1 (Herrens Ånd er over meg, og han har salvet meg til å forkynne --).

Som en første oppsummering må vi da kunne si at det er typisk for forståelsen av den profetiske dimensjon i GT at det er Ånden som utvirker den profetiske tale.

Et annet typisk aspekt ved det profetiske, og det henger naturligvis sammen med det første, er det vi kune kalle det kommunikative aspekt. Vi ser det særlig i sammenheng med beskrivelsen av Moses, 4 Mos 12,6-8. Moses står i en særstilling, i et spesielt kommunikasjonsforhold – ansikt til ansikt – med Herren.

Men også for de andre, sanne, profetens del gjelder det at de har vært tatt inn i Herrens råd og de har lyttet til hans ord, Jer 23,18; Amos 3,7; Jes 50,4.

Vi har kalt dette et kommunikativt aspekt, den profetiske dimensjon innebærer at mennesker tas inn i Herrens råd, han deler sine tanker med dem, de lytter, og settes således i stand til å tale et aktuelt og ofte avslørende budskap inn i sin samtid.

Dette samtidsaktuelle, på basis av en intim kommunikasjon med Herren, må vel sies å være mer typisk for den gammeltestamentlige profeti enn dette å forutsi hendelser i framtiden, selv om det også naturligvis hører med.

Et slikt kommunikativt aspekt framheves også i Hans Walter Wolffs utleggelse av Joel 3 ”Han (Joel) forventer et nytt gudsforhold (på linje med Jer 31,33f) hvor alle kommer inn i et nytt *umiddelbart* forhold til Gud”.

Avslutningsvis i dette avsnittet må vi også si litt om avgrensningen i forhold til falsk profeti i GT. At dette har vært et meget aktuelt tema, skimter fram i flere tekster, ikke minst i Jer 23, jf. 21-22; 25-28; 30-31.

Vi ser tidligere i dette kap også en kritikk av profeter som profeter ved andre guder enn Jahve, og som har en livsstil som bryter med Guds lov, for eksempel vedrørende ekteskapsbrudd, 13-14. Typisk for mye av den falske profeti i Israel synes ellers å være at den forkynner fred og ingen fare, der hvor de sanne profeter har fått det tunge kall å forkynne Guds dom og kall til omvendelse for folket, 17-20.

I to tekster i 5 Mos gis det konkrete kriterier for å skjelne mellom sann profeti og løgnprofeti: 18,9-22 (les 21-22). Her synes det å dreie seg om profeti som konkret forutsigelse av spesielle hendelser. Der hvor dette slår feil kan en vite at profeten har talt ut fra seg selv.

I 13,1-5 tas det tilfelle opp at det skjer en oppfyllelse av konkrete profetier som er båret fram, men at profeten samtidig søker å lokke folket til avgudsdyrkelse, dvs.: lede dem bort fra Herrens vei og hans lov. Bakgrunnen for dette er den klare gammeltestamentlige bevissthet om at det finnes andre åndsmakter enn Israels Gud som kan gjøre tegn og under, og at det derfor må skje en prøving av profeten på forholdet til en sann gudsdyrkelse og til Guds lov.

Oppsummering

Vi har så langt sagt litt om situasjonen i jødedommen i Jesu samtid. Samtidig som det forelå en bevissthet om at den profetiske Ånd var veket fra Israel, så fantes det også sterke forventninger, bl.a. på bakgrunn av Joel 3, om at den profetiske Ånd i endetiden på nytt skulle utøses over Israel, og det i en enda større fylde.

Ut fra GT har vi sett at profetisk tale eller forkynnelse primært sees som noe som gis av Ånden, og som har å gjøre med at personer tas inn i en intim kommunikasjon med Herren slik at de får del i og kan meddele aktuelle ord fra ham til folket. Men fordi denne profetiske dimensjon er så viktig og avgjørende i folkets liv advares det også sterkt mot misbruk og avsporing vedrørende denne.

Vi har brukt en del tid på GT og jødedommen fordi dette er helt nødvendig for en rett lesning av de NT.lige tekstene til dette tema.

d) Litt om den aktuelle forskningssituasjon til profeti i NT

Jeg nevnte innledningsvis at det er skrevet en hel rekke bøker og artikler, også av velskolerte bibelforskere til dette tema. Her i Norge særlig professor Karl Olav Sandnes, *Paul – One of the Prophets*, Tübingen og ”De urkristne profeter”, *Ung Teologi* 1983.

Den beste oversikt over den internasjonale diskusjonen finnes i David Aune, *Prophecy in Early Christianity and the Ancient Mediterranean World*, Grand Rapids 1983 and Christopher Forbes, *Prophecy and Inspired Speech in Early Christianity and its Hellenistic Environment*, Tübingen 1995.

- Aunes definisjon synes framdeles å være gyldig:
Prophecy ...consists of intelligible verbal messages believed to originate with God and communicated through inspired human intermediaries.
Profeti, profetisk tale .. består av forståelige verbale budskap som en tror har sin opprinnelse hos Gud og som kommuniseres gjennom inspirerte menneskelige budbærere.
- Aune har også vist at det er en stor variasjon vedrørende form og stil ved den tidlige kristne profeti, slik at “the distinctive feature of prophetic speech was not so much its content or form, but its supernatural origin.” (338). Det spesielle, særpregede, trekk ved profetisk tale var ikke så mye dens innhold eller form, men dens overnaturlige opprinnelse.

Når det gjelder den gamle diskusjon om noen av nådegavenes, deriblant den profetiske, bortfall etter den apostoliske tid, jf. B.B. Warfield, *Counterfeit Miracles*, New York 1918, så synes den omtrent å ha død ut blant akademiske teologer. Det synes å være bred enighet om at denne tese ikke kan belegges, verken i de bibelske tekster eller i den tidlige kirkehistorie.

Jf. Jon Ruthven, *On the Cessation of the Charismata. The Protestant Polemic on Postbiblical Miracles*, Sheffield 1993 and Martien Parmentier, "Die Unhaltbarkeit des Dispensationalismus", *Internationale Kirchliche Zeitschrift*, Heft 415 1996, 147-160, in addition to Grudem (1988:227-252) and Turner (1996:286-302).

Det som nok har gjort at mange har vært noe engstelige for talen om profetiske gaver i dag, har vært frykten for at disse skulle kunne settes opp mot Bibelen selv, eller at de skulle bli

tillagt så stor vekt at de kunne komme til å skygge for og komme mer i sentrum enn selve bibelordet.

En som har gjort en viktig innsats for å gjennomføre en klar grenseoppgang her er den amerikanske eksegeten Wayne Grudem.

W. A. Grudem, *The Gift of Prophecy in 1 Corinthians*, Washington D.C. 1982, D. A. Carson, *Showing the Spirit. A Theological Exposition of 1 Corinthians 12 -14*, Grand Rapids 1987, Siegfried Schatzmann, *A Pauline Theology of Charismata*, Peabody MA, 1987; W. A. Grudem, *The Gift of Prophecy in the New Testament and today*, Eastbourne 1988; Max Turner, *The Holy Spirit and Spiritual Gifts Then and Now*, Carlisle 1996.

Grudem skjelner mellom to størrelser:

1. De gammeltestamentlige skriftprofeter og de nytestamentlige apostler som taler Gods Very Words, Guds autoritative ord
2. menighetsprofetiens gave i NT hvor mennesker 'are speaking Merely Human Words to report something God brings to mind' ord av menneskelig opprinnelse for å gjengi noe som Gud har minnet en om.

Det er mulig at denne distinksjon er noe enkel, men den har fått stort gjennomslag (jf. også Sandnes), og den korresponderer med det faktum at profetiske utsagn alltid forutsettes å skulle testes i NT (1 Kor 12,10; 14,29).

Interessant er det også å se hvordan en del eksegeter utfordrer kirken i dag til å ta på alvor de profetiske gaver som en viktig dimensjon ved menighetens liv.

Also among academic scholars there are several who, at least to some extent, motivate their research into early Christian prophecy from the need of the Church today. A consultation with international biblical scholars were held in Switzerland in 1975 on the theme *Prophetic Vocation in the New Testament and today*. In the introduction to the book where the conference papers were published in 1977 (Leiden), the editor (J. Panagopoulos) writes:

The related work done in the past made it possible not only to gain new access to the wide realms of early Christian thought and life but also to open up new perspectives for re-appraising a hidden or lost aspect of Christian existence, which was extremely important for the early Church. ... Apart from the scientific input the positive result of this meeting could be seen in its strong awareness of the prophetic ministry of the Church and of the urgent necessity to gain new insights towards its actualisation.

James Dunn (1975:233) is summarising a discussion of prophecy in the following way:

This charisma is the guarantor of spiritual health and growth. Without it the community cannot exist as the body of Christ, it has been abandoned by God.

e) *Den profetiske dimensjon i NT*

Det er mulig å nærme seg dette tema fra ulike tekstgrupper i NT og fra ulike innfallsvinkler. Selv har jeg tidligere arbeidet mye med å se hvordan dobbeltverket Lukas-Apg gjenspeiler en klar bevissthet om at den profetiske åndsutgydelse som i GT er lovet for endetiden nå er virksom, først i Jesu eget liv, som en kongelig messianske salvelse og utrustning, og deretter i hans menighet fra pinsedagen av. I det frelseshistoriske perspektiv som er tegnet i Luk-Apg ses de profetiske manifestasjoner i den Jesustroende menighet som en bekreftelse på:

1. at det er denne menighet som nå er endetidens utvalgte Gudsfolk, das Volk des Geistes. Det er bl.a. denne åndsutrustning som skiller den ut fra alle andre grupper i jødedommen, og som også blir et viktig argument for at Jesus må være den lovede Messias, ettersom han nå har gitt Ånden videre til folk, Apg 2,33.
2. at denne menighet nå er utrustet til å gjennomføre det messianske endetidsoppdraget, å bringe Guds frelse ut til folkeslagene, Luk 24,46-49.

De klareste kjennetegn på den kristne menighet i nytestamentlig tid er altså troen på og forkynnelsen av Jesus fra Nasaret som Guds Sønn og Messias, og utrustningen med den profetiske åndsdimensjon. Personlig har jeg vanskelig for å se at ikke disse to tingene skulle kunne være kjennetegn ved den kristne menighet til alle tider.

Vi velger i dag imidlertid å konsentrere oppmerksomheten om paulinske tekster, ettersom disse er mer konkrete med henblikk på aktualisering på kirkens situasjon i dag.

Jeg har så langt bevisst brukt uttrykket *den profetiske dimensjon*. Grunnen til det er at jeg ønsker å gi en nokså bred definisjon av det profetiske. Jeg vil gi eksempler på dette etter hvert.

Vi skal nå se på ulike sider ved den profetiske dimensjon slik det beskrives i NT

1. *Skjelningen mellom det å være profet og det å tale profetisk*

Vi ser at både substantivet *profet* og verbet *å tale profetisk* forekommer flere ganger i NT. Paulus skjelner helt tydelig her når han i 1 Kor 12,29 sier at ikke alle er profeter, og samtidig i 14,31 forutsetter at alle kan tale profetisk.

Det er her rimelig å tenke seg at om en person regelmessig opptrådte med profetisk tale i menigheten, og denne av menigheten ble anerkjent som ekte og legitim, så fikk denne person etter hvert status som profet.

Men la oss særlig stanse opp for utsagnet `For dere kan alle tale profetisk, men en om gangen--´, 14,31. Jeg vil tro at mange jøder her straks ville assosiere til Mose utsagn i 4 Mos 11,29 `Jeg skulle ønske at hele Herrens folk var profeter, at Herren ville legge sin Ånd på dem´. Også her hos Paulus ser det ut som om vi finner tanken om den kristne menighet som endetidens åndsutrustede gudsfolk, hvor alle har mulighet for å gjøre erfaringer med den profetiske dimensjon.

2. *Forutsetningen, eller utgangspunktet, for erfaringen av den profetiske dimensjon*

Utgangspunktet for erfaringen av de profetiske gaver er, for Paulus, veldig klart det faktum at Guds Ånd allerede, gjennom dåpen og troen, har tatt bolig i menigheten, 1 Kor 3,16, og i den enkelte kristne, 1 Kor 6,19. På denne bakgrunn forstår vi også bedre tankegangen i 1 Kor 12,4-11. V7 et nøkkelvers. Åndens tilsynekomst, Åndens åpenbarelse, Åndens manifestasjon. Og så nevnes fra v8 ulike eksempler på slike tilsynekomster av Ånden, deriblant *profhetei*, a profetisk tale. Det dreier seg altså om en tilsynekomst av den Ånd som allerede bor i hver enkelt troende, og det må vel da bety at den profetiske dimensjon foreligger som et potensiale for hver enkelt, Gal 3,2 og 5.

3. *Hvordan fungerer de profetiske gaver ifølge NT?*

De fleste fortolkere legger vekt på det spontane aspektet. Det dreier seg om en påminnelse, vi bør også kunne bruke uttrykket åpenbaring, jf. talen om visdoms og åpenbarings Ånd Efes 1,17, inn i den aktuelle situasjon der og da. Personlig tror jeg imidlertid at også åndsinspirert utleggelse av tradisjonen (Skriften) klart hørte med, og det kan ikke være noe i veien for å tenke seg at den profetiske gave kunne være virksom i forberedelsesfasen til forkynnelsen i menigheten.

Sandnes (1983:40),

Profetenes virksomhet besto vesentlig i å formidle ord fra Gud til menigheten. Disse ord kan i form ha vært en aktualisering av tradisjonen slik tilfellet synes å være i Åp 16,15. Men de kunne også formidle ord og toner fra mennesker til Gud. Alltid skjedde det i bevissthet om å tale på grunnlag av en åpenbaring inn i situasjonen just nu ...

Olaf Moe skriver også interessant om profeti i sin *Apostelen Paulus forkyndelse og Lære*, Oslo 1961³ og taler om en blanding av inspirasjon og refleksjon som gjorde at de som fungerte med denne gave av og til talte lenger enn de egentlig burde, jf. 14,30.

4. *Hva er hensikten med de profetiske gaver?*

Vi finner flere utsagn om dette i 1 Kor 14, v3 `Den som taler profetisk taler for menneskene, til oppbyggelse, formaning og trøst´, jf. også v31.

Den situasjonen som beskrives i 14,23-25 er interessant, også ikke-troende mennesker kan nås gjennom denne fordi den avslører hemmelige ting hos dem, og gjør at de opplever seg stilt ansikt til ansikt med Gud. At profetisk tale også kunne fungere med konkret veiledning for menigheten i spesielle situasjoner finner vi eks. på i Apg 13,1-3.

Sandnes (1983:40): de talte

med det mål å holde menigheten fast i troen, bringe den tilbake dit, trøste i trengsler (paraklesis) eller å avdekke skjulte ting om nåtid og fremtid.

5. *Den profetiske dimensjons primære sted*

Det er nokså klar enighet om at den profetiske tale hadde sitt primære *sted* i menighetens gudstjenesteliv, hva enten det dreier seg om den større felles gudstjeneste eller minder samlinger i husmenigheter. Det er noe som skjer når de troende kommer sammen, jf. 1 Kor 14,26ff.

Dette utelukker imidlertid ikke, heller ikke i nytestamentlig tid, at ulike mennesker med profetisk begavelse kunne få spesielle oppdrag av Gud, uavhengig av en gudstjenestelig sammenheng, Apg 21,10f (Agabus), eller at denne gave også kunne fungere i en evangeliseringssammenheng, Apg 8,26-29 (Filip og den etiopiske hoffmann).

Det primære synes allikevel å være den gudstjenestelige sammenheng, hvor denne gave også kunne prøves og spille sammen med andre gaver i menigheten.

Vekt på at profetgaven i NTlig tid nettopp fungerte i et fellesskap med lærer og hyrdegaver. En person med typisk profetgave aldri som eneste leder av en menighet, da kan det lett bli ubalanse.

I etterap. tid Hermas Hyrden kap 43, år 130-140.

En profet i kristen sammenheng kan ikke oppsøkes i enerum for å få svar fra Gud, for den profetiske ånd taler ikke når mennesker selv vil, men når Gud vil.

Den profetiske åndsinspirasjon virker altså primært når en med profetisk gave kommer sammen med andre troende og taler til disse slik Herren vil.

Det framholdes her ellers at det er et kjennetegn på de falske profeter at de opptrer som sannsigere, som nærmest på bestilling kan gi svar fra Gud. Dette er typisk for den falske profeti, den likner på de hedenske spådomskunster og sannsigeri. Dette er bare egnet til å skape forvirring blant dem som er lite befestet i troen sies det.

6. *Hvordan prøves den profetiske gave?*

Vi er allerede over i dette tema. Veldig klart behov for prøving, både i NTlig tid og vår egen tid. Der den profetiske gave kommer i funksjon er det et stort behov for nøktenhet. Kanskje fordi den i utgangspunktet er så viktig for Guds folk så har djevelen alltid forsøkt å avspore ekte gaver eller å etterlikne den. Framstillingen her kommer til å gli litt fra NTlig tid over i det aktuelle:

a. Skriften som norm, jf. Apg 17,11, de troende i Berøa. Dersom Bibelens bøker er inspirert av Guds Ånd, 2 Tim 3,16, taler den profetiske Ånd ikke imot disse.

- b. Er i tråd med bekjennelsen til Jesus som `Kristus kommet i kjøtt og blod´1 Joh 4,2 og `Jesus er Herre´, 1 Kor 12,3. Ikke bare ordene, men hele forkynnelsen i tråd med dette.

I forlengelsen av dette av dette nevner jeg noen kriterier på genuin åndelighet som James Dunn framhever i sin nye *Theology of Paul the Apostle*, Edinburg 1998. Dunn er blant de mange nytestamentlige eksegeter som nå framhever erfaringsdimensjonen i Paulus teologi på en ny måte. Men Paulus godtar ikke enhver form for åndelig erfaring, og dette gjelder også den profetiske dimensjon:

Følgende kriterier nevnes særlig som viktige for en genuin erfaring av Ånden;

- a) Ånden er Kristi Ånd, Rom 8,9, og en *erfaring av Ånden må derfor relatere en person til Kristus og hans verk*, b) en erfaring av Ånden må også resultere i *Åndens frukt*, Gal 5,22-23, og i *erkjennelsen av at kjærlighet er det ypperste kjennemerke på åndelighet*, 1 Kor 13 og c) en erfaring av Ånden *må ha klare konsekvenser på det etiske område*, Rom 8,13. Erfaringsdimensjonen hos Paulus har således klare referanserammer, relatert til Guds frelsesløfter, hans frelsesverk i Kristus og det nye liv en kristen er kalt til å leve.

- c. Både i NT og i tidlige etterapostolske skrifter er det ellers helt klart at frukt og ferd blir viktig kjennemerker på sann åndelighet, jf Matt 7,15ff. Dette er i andre skrifter utmyntet i retning av grådighet og griskhet. En profet som søker å oppnå egen materiell vinning gjennom sin tjeneste avvises, Did 11.

Men den som sier i Ånden: "Gi meg penger" skal dere ikke høre på

I Hermas Hyrden 43 legges det vekt på at den som er bærer av den profetiske Ånd er mild, rolig og ydmyk. Sitat:

Den mann som innbiller seg at han har ånden, setter seg selv høyt og vil gjerne ha første plass. Han opptrer straks freidig og pågående og prater i vei. 43,12

Om vi skal aktualisere noe utfra disse tekstene kan vi kanskje si at et kjennetegn på en sann profetgave er villighet til å underordne seg og til ikke å skulle dominere. Forfatterne av Didache (De tolv apostlers lære 70-90?) og Hermas synes å være fullt klar over faren for at menneskers med profetisk utrustning kan falle for fristelsen til å ville manipulere og dominere.

7. `Profeter har herredømme over åndene som taler i dem´, 1 Kor 14,32

Wayne Grudem har i sin avhandling fra 1982 et helt kap til *The Psychological state of a Prophet*. Her argumenterer han sterkt mot å omtale profetisk tale i urkristendommen som *ekstatisk*. Følgende argumenter mot dette:

- Den som taler
- Opplever seg ikke tvunget til å tale mot sin vilje
 - Mister ikke selvkontrollen og begynner å rave eller liknende
 - Er seg bevisst hva som sies
 - Følger med på det som skjer rundt seg, og kan stanse dersom en annen ønsker å ha ordet

Paulus forutsetter altså klart at den som taler profetisk har fullt herredømme over hva han/hun gjør, at det er mulig å avbryte vedkommende slik at en annen kan få slippe til.

Her synes det å være en klar forskjell mellom den urkristne profeti og ulike former for orakelvirksomhet i den gresk-romerske verden. David Aune (1983:33) beskriver disse slik: *When oracles are presented as the direct speech of the inspiring oracular divinity, the psycho-psychological state of possession trance is presupposed.*

Det er mulig at Paulus med sitt utsagn om ukontrollert tungetale i 1 Kor 14,23 er redd for at utenforstående skal forveksle en kristen menighet med det som foregår i en slik hedensk sammenheng.

8. *Hvordan bli utrustet med profetiske gaver?*

Bønn og iver, 14,1, ikke bare prinsipiell åpenhet, men iver.

For mennesker som allerede fungerer i visse tjenester i menigheten og som gjennom dette har vunnet tillit og vist seg som modne kristne.

Ikke la ny omvendte eller helt unge kristne få offentlig fokus.

f) *Den profetiske dimensjon i den kristne menighet idag*

Mitt utgangspunkt her er at jeg ikke kan finne noen teologiske eller historiske argumenter for at denne dimensjon ikke skulle kunne fungere i kristne menigheter i dag. Snarere tvert imot, det at den var så viktig for den tidlige kristne kirke bør lede oss til å spørre etter hvorfor vi tror vi kan klare oss uten. Vi er i en annen situasjon i og med at vi har en samlet Bibel, men den profetiske gaves oppmuntrende, aktualiserende og avslørende karakter synes å være like aktuell i dag. Samtidig må vi være villige til å lære av tidligere tiders erfaringer, slik at vi ikke får en ukritisk og nesegrus beundrende holdning overfor denne.

For meg lenge en utfordring:

“ Was der heutigen Predigt und Seelsorge fehlt, ist das Charisma der Prophetie.

Es mangelt an pnevma, an apokalypsis, an der Gabe der Geisterscheidung.

Prophetische Verkündigung kann nicht gelehrt werden. Man kann sie aber erstreben (1 Kor 14,1). ”¹

Gerhard Friedrich, "Fragen des Neuen Testaments an die Homilethik" *in Wort und Dienst*. Jahrbuch der Theologischen Schule Bethel 1959, 70-104, 85.

Det som mangler i vår tids preken og sjelesorg er profetiens nådegave. Det mangler ånd, det mangler åpenbaring og det mangler gaven til å prøve ånder. Profetisk forkynnelse kan en ikke lære. Men en kan strebe etter den (1 Kor 14,1).

1. *Profetisk gave som det å lytte til Gud og hans stemme*

Michael Mitton, *The Sounds of God. Hearing the Voice of God*, Guilford 1993.

Gjennom bibellesning

Ved å høre forkynnelse

Gjennom bønn og meditasjon

2. *Den profetiske dimensjon i prekenforberedelsen*

Bønn, meditasjon, vandring, aktiv lytting

Herre, rens mitt sinn og mine tanker, ved din Hellige Ånd, slik ay jeg kan erkjenne og forstå hva du idg ønsker å formidle til andre gjennom meg.

*Lord, cleanse my mind and thoughts
through the inspiration of your Holy Spirit,
that I may acknowledge and understand
what you*

*want to convey to other people
through me today.*

Herre, rens mitt sinn og mine tanker,
ved din Hellige Ånd,
slik at jeg kan erkjenne og forstå
hva du ønsker å formidle
til andre gjennom meg

3. *Den profetiske dimensjon i forbønn og sjelesorg, konkret ledelse*
Luk 11,13
Ikke manipulering

4. *Spontane ytringer*
Form?
Offentlig profeti over enkeltpersoner

5. *Hvordan forholde seg til mennesker som mener de har en profetisk gave,
og hvordan åpne opp for det i menigheten?*
Samtale og veiledning, men ikke undertrykkelse
Gi rom for å vokse og gjøre erfaringer

6. *Hvordan respondere på profetiske budskap?*
Prøving.
Jesus og ikke mennesker i sentrum
Oppbyggelse av menigheten
Frihet og ikke bundethet og utrygghet
Invitasjon ikke deklarasjon

7. *Profeti som forutsigelse av spesielle hendelser?*

Endetiden - vekkelse

3. *Den profetiske dimensjon i forbønn og sjelesorg*
Luk 11,13
Ikke manipulering

4. *Spontane ytringer*
Form?
7. *Hvordan forholde seg til mennesker som mener de har en profetisk gave, og hvordan åpne opp for det i menigheten?*
Samtale og veiledning, men ikke undertrykkelse
8. *Hvordan respondere på profetiske budskap?*
Prøving?
Invitasjon ikke deklarasjon